

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse de 2 cri: Mercurea si Duminec'a, F6ies, candu concedu ajut6riale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl v.a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe una anu s6u 40 doidiecri, or 3 galbini mon. sunat6ria. Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. correspondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbe mari s6u mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 42.

Brasiovu, 10 Iuniu 29 Maiu, 1865.

Anulu XXVIII.

MONARCHIA AUSTRIACA. TRANSILVANIA.

Sibiu 1 Iuniu n. (Comentaria la platile mici.) „Erd6lyi H6tilap Nr. 23 publicase unu articulu diu M. Osiorheiu, carele se incepea asi6: F6ltre os6sz6r, j6n a szolgabir6, adica: Trage la o parte 'mperate, ca vine zapciulu*). Dupa aceea continu6 dic6ndu: „Acestu proverbu popularu domnia in secolulu amploiatiloru alesi, in acelu periodu patriarhalu fericitu dinainte de potopu, pre candu ide'a egalitatii de drepturi, care c6 si t6to celelalte mode — ne veni dela Parisu, p6 la noi inca nu era naturalisata. Eara acestu proverbu insemn6 atata, cumca functionariulu (amploiatulu, oficialulu) municipalu de atunci alesu per gratiam populi, adica prin patronarea „kortes“-iloru, in cerculu seu (processus, j6r6s) era unu rege micu, s6u si mai multu decatu atata.“

„Acestu proverbu imi veni aminte, candu mai deunadi petrecendu intr'unu orasiu micu, am vediutu mergendu pe o ulitia catra piatia nainte nu vreo careta, ci o carutia coperita cunoscuta sub nume de brasiovenca. O trasura g6la cu siese cai! Or6 cine calat6resce in timpulu de acum saracu si lipsitu de bani ou siese cai si cu doi cocieri? In an. 1836 pre candu invatiam in Vien'a, avusem ocaziune de a ved6 pe Maiestat'a S'a imperatulu Ferdinandu in o careta trasa de siese cai suri, venindu dela Prag'a, unde fusese incoronatu. Aici inse in ac6sta ti6ra saraca, cine p6te ambla cu siese cai? C6 omu curiosu ce sunt, intrebandu aflaiu ca acela era unu amploiatu alesu per gratiam populi, carele tocma sosisse din excursiunea sa oficiala.“

„D6mne Dumnedieule, cugetaiu in mine, dara nu e destulu, d6ca unu deregatoriu municipalu prin excursiunea sa ofici6sa incarc6 visteri'a statului cu diurnulu seu, mai trebue 6re, c6 in locu de doi, se alerg6 siese cai si doi cocieri? Dieu ca si acum se mai p6te dice: Fugi Golane, ca vine Paretiu!“

„Intru adeveru unu amploiatu de acestia de cercu i6 merge prea bine, — elu petrece mai multu in tienutu decatu acasa. De altumintrea eu cunoscu unu prefectu de tienutu, dintr'unu orasielu, carui ii place vi6ti'a, carui ii mai place a sied6 in capitala, decatu a luora acasa, si cu t6te acestea oamar'a lui totu se impie de sportule, de capri6re, iepuri, potarnice, purcei, mei s. c. l. De unde sciu eu ac6sta? Eaca de unde, ca intr'o ospetaria am luat u si eu parte din acelu v6natu, pre care ospetariulu ilu cumpar6 din o camera de aoelea municipal6, in care acelasi era de prisosu, mai eftinu decatu din piati'a.“

„Asi6 dar sportulele potu fi in usu (obiceiu, datina) acum c6 si in dilele imperatului Iosifu II., carele unu deregatoru ce se vaier6 ca are plata prea mica ii respunse: „De aceea te-am pusu la f6nu pentruc6 se te saturi.“ Asi6 sportulele sunt de moda acum c6 si inainte de an. 1848 pre candu senatorii isi dieciuia inspectoratele loru**) in fiacare anu de patru ori intru totu intielesulu cuventului; eara cociele (trasurele) senatoresci era pe atunci inca pre atatu de largi pre catu sunt alte carutie, eara pe acelea le aducea incarcate cum se cade. Pre catu am intielesu in dilele asi6 numitiloru mesopotami inca era de moda sportulele, nu inse in acea mesura c6 nainte de 1848 si c6 dupa caderea sistemei absolute. CREDU SI EU AC6STA, PENTRUCA CELU CARE VREA A NAINTA ISI UNGE CIRULU etc. etc.“

„Kolozsvar6i K6zlv6ny“ Nr. 60 scrie din Blasiu despre economi'a oficiala unele c6acestea: „De si nu me afl u cu locuinti'a in comitatulu Cetatii de balta, dupa ce inse am si in acelasiu o mica proprietate, mai deunadi fuseiu provocatu prin cerculariu oficialu, ca dupace senatulu imperialu a stersu s6u va sterge o suma destinata pentru trebuintiele Transilvaniei,

*) Terminu turcescu = Szolgabir6.

**) Se intielegu senatorii din pamentulu regescu, dintre carii mai multi era si inspectori de cercuri.

gubernulu regescu ne potendu asemna bani pentru lini'a drumului ce duce la Paraid si care trece nu numai prin comitatulu cetatii de balta, ci si prin o parte maricica a tierii, — dispune prin ac6sta, c6 auctoritatile comitatului se'si puna silinti'a de a castiga lemnele trebuinti6se pentru poduri dela proprietarii din comitatu prin dare de buna voia.“

„Acestu cerculariu intru adeveru este ne'ntielesu, pentruca preliminarulu Transilvaniei inca nici nu s'a pertractatu in senatulu imperialu (adica in cas'a de susu inca nu) si asi6 inca nici nu se p6te sci, de voru sterge s6u nu din sum'a ceruta. . . . Ci do nu s'ar si vota intr6g'a suma ceruta, de siguru ca ac6sta nu se va face cu acelu scopu, c6 pentru Ard6lu unde si pana acum s'au datu sume f6rte mici la oladiri de drumuri si la regularea riurilor, pe viitoru se dea si mai pucinu, si asi6 ac6sta ti6ra ce si de altumintrea a saracita, se o aduca din anu in anu la o nepotintia totu mai mare prin aceea, oa afara de drumurile imperiale altele care mai sunt a se clad6 nu numai seremana, ci c6 pre celea ce se afla in fintia se le ne'ngrij6sca din lips'a speselor ce sunt a se da spre a le tien6 in stare buna, si asi6 inca si pucinulu comerciu din leintru pe care 'lu avuramu pana acum se incete, — ci senatulu imp. va face ac6st'a (adica stergerea) de siguru cu acelu scopu, pentruc6 Transilvani'a se 'si puna silinti'a de a se administra pre sinesi mai eftinu; eara d6ca scopulu ii este acesta, apoi elu este f6rte folositoriu.“

„Voiu se aducu doua exemple despre acelea competintie, care adeverescu de ajunsu, catu descumpa e administratiunea n6stra. Diurnele unui solgabirau*) se suie pe fiacare luna dela 40 pana la 80 fl. v. a.; pentruca se supunemu de es., ca unu solgabirau locuesce in Vintiulu de diosu si ca elu trebue se m6rga intr'o afacere oficiala la Sugagu, care se afla in acelasi cercu, elu mersulu si re'ntorsulu ilu va pune doua dile, eara un'a pre locu si asi6 diurnele pe 3 dile voru fi 6 fiorini; eara apoi fiindu Vintiulu de Sugagu 3 1/2 miliarie, carausi'a cate 1 fl. 14 cr. de mil. face 3 fl. 99 cr., eara inapoi totu atata, si asi6 o singura tr6ba de acestea, care mai cu sama sunt ne insemnat6re, costa totusi cate 13 fl. 98 cr. v. a. Alu doilea se punemu, ca vreunulu dintre administratorii ai comitatelor este si membru alu senatului imperialu, apoi venitul lui anualu se suie la 6.100 fl. v. a., marcarca elu in comitatulu concreditu lui spre administrare din anulu intregu abi6 petrece cateva dile. Elu adica trage plata de administratoru 2000 fl., subventiune s6u gratificatiune (in testu 6kegyejelem p6nz) 1000 fl., bani de m6sa 900 fl., bani de drumu 200 fl., bani pentru cancelaria 150 fl., pentru unu sierbitoru 100 fl., cu totulu 3.850 fl. v. a. Dupace inse diet'a tierii tiene celu mai pucinu cate cinci luni, apoi acelasiu mai trage cate 5 fl. pe di, cu totulu 750 fl. pe cinci luni; eara fiindca senatulu imperialu inca tiene atata, apoi elu mai trage cate 10 fl., adica 1500 fl., prin urmare in sum'a totala 6.100 fl.“

In timpulu din urma se porunc6 solgabirailoru, c6 se nu compute sume asi6 mari, adica gubernulu voiesce c6 ei se calat6resca mai raru prin cercuri; inse d6ca ei voru visita satele mai raru si causele mai merunte le voru termina la faci'a locului totu mai raru, atunci va suferi administratiunea. Ore n'ar fi mai bine, o6 in locu de diurne si postaria se li se dea pe fiacare anu cate o suma anumita?**)

In obiepte de acestea si altele asemenea acestora, s'aru potea pastra cele 400 mii fiorini, pre care voiescu a le sterge.

*) Inspectoru, priveghitoru, tr6pt'a din urma a ierarchiei amploiatiloru municipali dupa sistem'a vechia dinainte de 1848 restaurata in 1861.

**) Totu mesura nesigura. Imparti6la noua, organizatiune politica si judecator6sca noua si rationata, lege comunal a intielecta; conditiune c6 nu numai notarii, ci si primarii (judii) satelor se scia carte mai multa si se se alega totu 6menii cei mai de omenia, unele ca acestea potu ajuta tierii, eara semi-mesure niciodata. Red.

Spre aparare.

Calumniare audacter, quia semper aliquid adhaeret.

In Nr. tr. alu Gazetei impartasiram si noi dupa foile unguresci scirea despre focul intemplantu la scólele unguresci din Orastia, insemnaramu totuodata, ca „Korunk“ da acestui casu colóre de ura nationala. Unu corespundinte din Orastia merge in „Kronstädt. Zeitung“ Nr. 88 din 7 Iuni mai departe, dicundu curatu, ca punerea de focu din Orastia „mirósa a Maiale din Blasiu“, de care s'au tienutu si in Orastia si unde s'au respicatu dorintie si sperantie romuliane.

Noi nu soim ce va esi din respectiv'a cercetare criminala dela Orastia; pana atunci inse ne vedemu constrinsi a ve impartasi rezultatele altoru cercetari de felulu acesta, pe catu ne aducemu aminte cu grab'a. In var'a an. 1844 arsese in Brasiovu de vreo optu ori, vreo patru strate de frunte si alte parti ale suburbialoru suferisera fórté reu; tóta sasimea strigá in gur'a mare, ca romanii vreu se prapadésca pe sasi; se publicà legea stataria, se ridicara furci noua tocma in faci'a promenatelor publice, se calcara unele case romanesci, in care se credea ca stau ascunsi tetiunarii, se arestà si unu ticalosu de romanu bietivu cu prepusu de tetiunaria. Eata inse ca dupa tóte acestea intr'o nópte ese focu mare tocma la scólele sasesci in midiloculu cetatii. In acea nópte fusese paza fórté mare impregiurulu de scóla si de biserica. Cine a datu focu la scóle? Nu se potea se fia datu altulu, de catu numai unu locuitoru din laintrulu scóleloru. Se visitésa internii (seminaristii) in ordine, in asternutul unuia se gasescu cateva gamalii (Knäueln) de resina cu calti. „Ce sunt acestea? Tu ai pusu focu blastamatule?“ „Eu,“ fu respunsulu celuia. „Pentruce ai pusu focu?“ „Pentruca se mai otielescu sangele connationaliloru mei, carii prea s'au molesitu si au perdutu din vechea energia?“

„Nebunu este,“ disesera judecatorii si in locu de a urma dupa statariu, ilu tramisera pe cinci ani in temnit'a din Gherl'a. (Vedi resp. acte in archiv'a magistr.)

La an. 1853 in vecinulu orasiu Rosnovu arsera in noua (9) restimpuri multime de siuri de a le sasiloru coperite cu paie. Orasiulu pe $\frac{1}{2}$ e locuitu si de romani, inse separati. Cine punea foculu? Negresitu ca romanii, strigá si unii si altii; din cercetari inse nu ese nimicu la ivéla; ese inse dela societatea de asecurantie din Triest dispusetiune catra agentii sei, cá din cutare orasie si sate sasesci deocamdata se nu priimésca asecurantie. Dedesera adica preste óresicare urme batátóre la ochi, ca cei carii se asecurá, cam intre Rusalii si St. Petru dá ei insii focu siureloru asecurate. (Intréba pe agenti.)

Mai antierti pentru asemenea crima condamnà tribunalulu de aici pe unu sasu din Helchii (Heldsdorf) si ilu tramise la Gherl'a pe cativa ani.

Din totu Ardélulu nicairi nu sunt atatea pericole si nenorociri de focu cá in partea Secuimii celei neamestecate cu romani; acésta o scie tiér'a intréga.

Alte mai multe casuri analóge binevoiésca a cauta cititorulu in archivele tribunaleloru criminale. Din tóte acestea esemple ad hominem inse nicidecum nu urmésa, ca déca intre romani inca s'ar prinde si condamna cate unu tetiunariu, acela se fia escusat cu crimele altora, ferésca Ddieu! urmésa inse dupa logic'a sanatósa a oricariu omu de caracteru onestu, ca este o reintia satanica a infera si a trage la raspundere pe cate o natiune intréga pentru crimele catorva rataciti. Se pare inse ca scopulu unoru ómeni merge mai departe. Ati observatu ómeni buni, ca oricandu ne aflamu in predilele onoru prefaceri noua, mari, departe ajungátóre, se ivescu condeie moiete in veninu cumplitu, care se incérea a intocsica opiniunea publica, a o irita in contra romaniloru, cum si a trage pe regimu in ratacire. Inse: **Dreptulu** de audiulu reu nu se va teme. Eara tu patria neferioita vei mai avea inca multu de a suferi, pentruca cei corupti séu rataciti dintre fiii tei, voindu a se folosi de orice ocaziune mare mica spre a'si strica ei sie, infigu totu atatea pumnare in inim'a ta cea amarita si sangerátóre.

Prim'a asociatiune comuna de amplotati ai monarchiei.

Vien'a 31 Maiu. Cu finea anului trecut au adusu mai multe diurnale scirea, cumca sub presiedinti'a principelui Lotaru Metternich, s'a facutu pasi de catra cativa amplotati publici si privati ai resiedintii spre infiantiarea unei asociatiuni comune de amplotati ai monarchiei austriane, carea

'si-a propusu de scopu, cá dupa principiale reciprocitatii si ale ajutorintii proprie se sporésca interesele membriloru sei deocamdata in trei privintie, si anume: prin ingrigire in casu de bolnavire, prin asecurare pentru casulu de viétia si mórté si prin medilocirea de preaduse si pastrari.

Intr'unu timpu, carele ne'ncetatu totu produce proiepte si intreprinderi nóue, n'a potutu surprinde, déca scirea acést'a, de si salutara din mai multe parti, totusi preste totu n'a aflatu consideratiunea cea meritata. S'au ivitu si opiniuni, care au trasu tóte la indoiéla, preste tóte inse s'a aratatu dorintia de a vedé rezultate adeverate.

Acum'a avemu nainte-ne primele „impartasii“ ale consiliulu administrativu alu asociatiunii memorate asupra activitatii de pana acum, precum si asupr'a succesulu aceleia, si noi trebue se marturisimu, ca acele au facutu asupra-ne o impresiune buna, si putemu dice, cumca intreprinderea acést'a este comunu folositoria si duravera. De aci vedemu, cumca statutele asociatiunii, si anume deocamdata cele ce privescu la asociatiunea reciproca pentru banii de bolnavi si pentru viétia, s'au incuviintiatiu déjà de catra regimulu de statu, pe candu incuviintiarea despartimentulu de pastrari si preaduse se astépta mai tardiu. Cumca pana la finea lui Marte a intratu in asociatiune preste 3000 de amplotati, si cumca in diferite locuri ale cerculu departatu s'au alesu de catra grupele membriloru comitete locale, care cá punte legative ale lucrativetatiei venitóre a asociatiunii voru mediloci de o parte afacerile, eara de alta parte voru representa interesele membriloru in cerculu celu mai strinsu. La despartimentulu pentru asecuratiunea vietii se arata impartasirea mai vióia, la care, dupre cum audimu, s'au notificatu pana acuma preste o diumetate de milionu de capitale asecurate.

Tóte afacerile organizatiunii si ale directiunii se voru e-faptui de catra membrii senatulu administrativu fara de plata; banii incursi se voru depune deocamdata pe camata la banc'a Angla-austriéna; asociatiunea a facutu pasi, cá tóte platile ce au a se face catra dens'a, se se póta face la oficiale de dare si de posta, cari apoi se voru preda de catra aceste dupre o asamuire; pentru dobandirea scutintii de cuvenintie s'au de-scisu pertractarile. Unu comitetu staveru, in fruntea caruia se afla o. r. consiliariu de judecátoria suprema si senatoriulu imperialu de Mendé, preveghiédia asupra afaceriloru directoriale si banale, si se respica fórté favoraveru asupr'a intocmirii celei bune si a corespundietatii aceleia.

De altumintre societatea nu voiesce a-si restringe lucrativetatea sa numai pe lunga asecuratiuni; aceste fórmésa deocamdata intr'adeveru ocupatiunea-i principala, si o resolutiune favoravera se póte presupune cu atatu mai vertosu, cu catu societatea, de o parte ne luandu in séma castigulu si de alta parte ne avendu spese mari cu administratiunea, a potutu staveri tarifele sale pentru asecuratiunea vietii cu multu mai efitinu, decum la alte societati de asemene. Ajungundu inse societatea la desvoltatiunea s'a cea adeverata, atunci va cerca a desvolta lucratiunea s'a si in alte directiuni, unde s'aru ivi numai potinti'a si corespundietatea sporirii intereselor amplotatiloru in cerculu celu mai latu séu mai restrinsu. Aceea se formese apoi, asia dicundu, o partasia, care se inlesnésca membriloru sei folósele unui bine comunu in deosebitele referintie ale vietii economice, sociale si spirituale, care se medilocésca intre legaturele familiare si sierbetiunale unu cercu de colegialitate si sporire imprumutative si care va pune in activitate lucrarea s'a in mesur'a referintieloru si cerintielora locale in felurite moduri, d. e. prin formarea asociatiuniloru de consumu si de ajutorintie, prin medilociri, conveniri sociale, infiantiarea de cabinete de leptura, prin desteptarea si sporirea incercariloru spirituali s. a. Folosulu astei insociri se va arata practiculu mai cu séma in orasiile cele mici la dislocari si nenorociri, si mai alesu prin inviosirea consciintiei de stare, si intemplantia cumca spre acestu scopu s'a infiantiatu déjà comitete in 15 locuri diferite si anume: in Pojoniu, Cernauti, Baiea, Lein'a, Timisiór'a, Gratiu, Bud'a-Pest'a, Zolchievu, Novisadu, Tropav'a, Sibiu, Bistritia s. a. arata mai bine despre puterea de viétia si a cerintieloru adeverate ale estei intreprinderi.

Pe lunga aceea a aratatu in timpulu celu din urma si inaltulu regimu bunavointi'a si sprijiaulu seu catra asociatiune; asia 'i-s'a datu de catra ministeriulu de statu o locuintia de asociatiune fara plata, prin care s'a crutiatu din spesele administratiunii pre anu 500 fl.; asia a concesu ministeriulu de comerciu in intielesulu ordinatiuniloru sustatátóre scutirea de porto pentru asociatiunea centrala si comitetele locale, si dreptu aceea se póte presupune, cumca si celelalte favoriri, pentru cari s'a petitu in interesulu administra-

tiunii asociatiunii, se voru incuviintia de catra inaltulu regimu.

Cumca amplotatii au fostu fôrte cercati de impregiurarile cele nefavoravere ale timpului, e unu faptu totu atatu de cunoscutu, pe catu de cunoscutu este si aceea, ca din partea statului sub impregiurarile de facia nu se pôte asteptá unu ajutoriu indestulatoriu. Déca asiá dara in spiretulu timpului nostru insii amplotati — si acestu conceputu in estinderea lui cea mai larga se coprinda pre toti lucratorii spiritali — intreprindu a infintiá o asociatiune mare pe bacea reciprocitatii si a ajutorintii proprie, si prin intrunirea puterilor sale a imbunatatii starea sa macaru in unele privinti, atunci merita o intreprindere de astufeliu de securu recunoscinti'a tuturor, eara din partea amplotatiloru sprijinirea cea mai intensiva.

Brasiovu 9 Iuniu. (Sciri locale.) In acésta septimana avuramu numai doua dile senine, eara celalalte totu ploióse si inca asié, ca aceste ploi s'au intinsu departe preste districtulu nostru in afara. Audimu ca bucurescenii, carii mai deunadi suferira din nou prin potopu, dupa aceea stá se móra de sete din lips'a apei; credemu inse ca acum au capatatú earasi apa prospeta din „Pétr'a Craiului“*).

A propos de Bucuresceni. On. Magistratu alu Brasiovu lui emise unu cerculariu de dato 24 Maiu Nr. 3686/1865 prin care aducundu aminte locuitoriloru acestei cetati anii cei fatali 1848 et 1849 in carii sute de familii amerintiate in persón'a si in averea loru de insurgentii unguresci nu numai aflara scapare in Romani'a, ci totuodata si priimire buna si ospitalitate in Bucuresci, provóca pre locuitorii Brasiovului, cá ei inca se concurga la o colecta de bani destinata pentru ajutorarea acelor locuitori din Bucuresci, carii au suferitu prin esirea Dambovitiei.

Noi din partene ne-amu bucuratu candu amu vediutu a oelu cerculariu; dara fiinduca testulu romanescu ei lipsia, suntemu siguri ca din 9883 romani locuitori ai Brasiovului nici 5% nu o voru citi, eara acésta diu simpl'a causa, pen-truca ei nu sciu nemtiesce.

Pentru cá se se cunósca cum merge si pe la noi cu stările, cu averile, observamu cu acésta ocaziune, ca de si in Brasiovu pe fiacare anu se facu cate 5—6 case noua séu ca se adaugu si inmarescu, de si aici nu vedi pe strate crescundu earba verde cá de es. in o parte a cetatii Sibiiului, dela unu timpu incóce inse au si devenitu multe case de vendiare si inca cu pretiuri uneori de bajocura. Astadi pôte cineva cumpara numai in laintrulu cetatii din diece case pe oricare va voi. Acésta nevoia va mai tiené pana candu oomerciu lu va lua altu sboru, ceea ce se si astépta, penruca róta fortunei se intórce mereu. Numai luculu celu furiosu de n'ar mai stinge pe atatea familii facundule sclavele altora.

† **Codlea** 8 Iuniu 1865. Cu anim'a plena de durere si invescuta in doliu anunciamu pré tempuri'a mórté a d. Cristin'a Romanu, consortei d. capitanu em. L. Romanu, in etate numai de 31 ani, care in urm'a luptelor naserii unui fiu mortu isi dede sufletulu in 6 Iuniu, imormentanduse cu tóta onórea cuvenita in 8 Iuniu in cemetierulu opidului acestuia. D. capitanu emeritu, care functionase in c. r. regimentu archiduceu Eduard Lichtenstein Nr. 5, diupreuna cu trei fice ale s'ale: Eugen'a de 12, Maria de 5 si Corneli'a de 2 ani, remasi in doliu, cu anima franta facu cunoscutu rudeniiloru si amiciloru sei tristulu acestu casu! — Cá o trasura de caracteru nobilu a repozatei ne infaciasésa si ultim'a nobila fapta a repausatei, care pôte servi de impintenu si exemplu la tóte femeiele romane: ea a lasatu se se dè la „fondulu reuniunii f. r.“ 20 fl. m. a., capitalisandu minimulu anualu de membra pentru eternitate, in braciiale careia se afla. Fiei tierin'a usióra!

Tohanulu vechiu 8 Iuniu n. Aici se intemplá a trei'a di de Rusalii o mare nenorocire. Mai multi junisiori si copilandrii esindu cu vitele la pasiune, intrara si pe hotarulu vecinului satu Poian'a marului. Sateni de acolo intempinara pe tohaneni la hotaru voindu ale inchide vitele; din cèrta se alese bataia; poianarii fiindu armati si cu pusce traseru la carne, eara pe unulu ilu omorira. Nu scimu ce se fia, ca in Poian'a marului dela unu timpu incóce se varsa multu sange. In anulu tr. unu poienariu junghiá cu unu cutitu diu'a mare in ulitia in vederea mai multora pe unu june anume Pesieu in care mumas'a veduva avea tóta sprijón'a. Mai antierti altulu a fostu priusu pentru crim'a de patricidiu. Mai nainte eara altu poienaru isi luá elu insusi viéti'a. Poian'a marului e o comuna romanésca, are biserica si scóla

care stau sub proteptiunea bisericeii greoesci dela Brasiovu; aceeași comuna se tiene de districtulu Fagarasiului. Astep-tamu rezultatele cercetarii criminale si dorimu cá acelea se fia calificate asié, in catu se intarésca credinti'a in administratiunea dreptatii si se desarme poff'a de resbunare dintre doua comune romanesci.

Despre **unionea** cu Ungari'a. „Lloyd“ lu „P.“ ne surprinse mai eri cu o scire fôrte afundu taiatória in relatiunile dreptului de statu si ale autonomiei Ardélului. Nu scimu, déca asemeni sementie sunt aruncate in publicu cu precugetari séu planuri tendentióse pentru a pipai pulsulu respectiviloru, pe cari i atinge acésta cestiune, ori-ca totu numai paserea malain visésa. Impartásirea acea tendentiósa stá din cuvintele urmatórie: Aflamu despre deslusiri, care au aflatu locu si care au de scopu cu nemicu mai pucinu, decatu unirea cancelarielor de curte a Ungariei, Croatiei si Ardélului. Ast'a se publicá pe la 16—20 Maiu prin diurnale. Nu scimu de unde aruncá in publicu si „Zukunft“ in art. memoratu, in Nr. G. 40, cumca in diet'a fiitória a Transilvaniei se va desbate si cestiunea uniunii cu Ungari'a, fiinduca dupa a nóstra credintia acésta cestiune avea loculu seu indata la inceputulu dietei Transilvaniei, si déca atuncia nu s'a memoratu neci in cele 11 propusatiuni regie, cu buna séma, ca si voi'a corónei determinata si constanta a vrutu a ignorá cu totulu pentru Ardélú cestiunea dreptului de statu a Transilvaniei, dupa cum o intielegu unionistii dela 1848, recunoscundu autonomi'a tieriei de sine statatória cá atare, ér' nu fusiunea ei. In rescriptulu regiu din 24 Maiu a. c. privitoriu la aplacidarea legei electorale pentru diet'a Croatiei se apromite, ca se voru luá in consideratiune si lucrarile conferintiei banale, mai vertosu la propusatiunea regia despre coordonarea dietei, care propusatiune se va si dá la diet'a viitória in proiectulu respectivu. In alu 2-lea rescriptu indreptatu totu catra banulu br. Iosifu de Sokcevio privitoriu la conchiamarea dietei Croatiei la Zagrabi'a pe 17 Iuliu, érase se atinge acésta cestiune in cuvintele, cumca reprezentantii teritoriiloru militaria voru luá parte la dieta numai la consultarea cestiuniloru dreptului de statu. In ce sensu se va lua cestiunea acésta, ore numai facia cu constitutiunea imperiale si diplom'a din Oct., or' dór si facia cu Ungari'a si cu integritatea corónei S. Stefanu, inca nimene nu cutésa a afirma. — Totu ce ar' impune in cestiunea acésta, ar' fi numai realegerea eventuala de astfeliu de deputati si pentru diet'a Croatiei si pentru a Ardélului, cari apoi ar' da man'a la olalta spre a se cere, cá se se iè inainte aseme-ne cestiune la desbatere, candu apoi, cele lucrute de pana acum inca ar' veni in cestiune, déca s'ar' delatura, or nu. — Ore pentru casuri de aceste, candu s'ar' propune d. e. dietei transilvane de acum desbaterea asupra uniunei, cum vréu a improspeta numitele sciri, deputatii nostri ce atituda ar' lua?

Cronica esterna.

Telegramulu Redactiunei. Bucurescoci 7 Iuniu, sositu in 8, 8 óre 30 min.

„Lucrarile drumului de feru pentru comunioatiunea Moldovei au inceputu acum de 6 dile si la Galati se luca din resputeri. Camer'a va consulta Vineri asupra concesiunei de drumu de 363 ohilometre, si duóe dile dupa aceea despre concesiunea bancei nationale.“ —

ROMANIA. Bucuresci. „Opiniunea nationale“ ne impartasiesce ca regimulu in siedinti'a s'a de sambata in 22 Maiu si a retrasu proiectulu de lege pentru codicele penale militariu, care in contredicere cu celalalte legi civile continea pedéps'a cu mórté. Retragerea se si facú cunoscuta camerei in 22. Se pôte, ca neci camer'a nu l'ar' fi primitu, ca dupa cum audimu erá gat'a a-lu reieptá, totusi se implura animele tuturor de bucuria, cari din retragerea acést'a vedu simtiulu umanitariu si consunatoriu cu legile in finti'a alu regimului.

„Trompet'a Carpatiloru“ intr'unu numeru mai dinainte ne anunciase, ca reportulu financiaru, pe care-lu publicaseram si noi, l'ar' fi retrasu ministrulu, d. I. Stratu, nu se scie de ce impregiurari imbulzitu, séu dóra ca numai oatu a voitu a se face interesantu cu publicarea lui? — Ni-ar' paré bine, candu amu audi, ca retragerea a'a facutu din temeiri, ce se potu dovedi prin cifre. „Tromp. C.“ ne mai relatésa in revista interióra, ca D. Iorgu Petrescu, avocatulu publicu alu statului s'ar' fi dusu la Craiova, cá se apere pe famosulu casieru si furulu de vistieria cu 2¹/₂ mil. de lei, in procesulu, ce i s'a fostu intentatu de catra guberniu. Acésta scire o publica numai din relatiuni necredite; totusi ar' fi tristu lucru, candu o calumnia cá acést'a nu s'ar' deminti

*) 7000 urme dela nivel'a marii. —

prin „Monitoriu oficialu“. — Stareti'a schitului de maice Zamfira, s'a gasitu dilele aceste sugrumata in camer'a s'a. D. procurore alu judeciulu Prahova 'ei urmésa cercetarile, din care amu dori a vedé, nu cumva s'a depravatu aerulu moralitatii si intre paratii schiturilor?!

— **Domnisiór'a Constantia de Dunca** va pune sub tipariu unu romanu nou, scrisu in limb'a romana ou titulu: „O familia din Bucuresci séu Jesuitii Romaniei“. Dorimu cu sete esirea la lumina a acestui opu, care in editiune eleganta va costá numai 4 sfanti volumulu, ér' editiunea ordinaria 3 sfanti, care inse credemu, ca va fi in stare a face multe óre din cele mai placute lectoriloru. Se cuvine a ne grabi cu concursulu la prenumerarea pe acestu opu.

— Caus'a Italiei, dupa ce Vegezzi se reintórse in Rom'a iea unu cursu amicabilu.

In FRANCIA corpulu legislativu a inceputu desbaterile asupra bugetului, cari descoperu fara crutiare tóta procarea stare a detoriiloru si recomanda asemené reintornare la sistemulu economisarii, condammanduse spesele facute pentru Mecsiu, de unde militi'a se se reintórca, ca-ci altufeliu bancroti'a e la usia. Cu tóte aceste se reportésa, ca 2 divisiuni sunt menite a se tramite la Mecsiu, unde ostasii francesi invinsera in 2 atacuri pe Juarez. — Imperatulu Napoleonu a indreptatu a 2-a scrisóre catra principele descoperindui, ca nu-ise primisce demisiunea; ér' principele ei responde, ca nu se va departá din Elveti'a, pana candu nu ei se va dá satisfactiune.

Mai nou. Pest'a 7 Iuniu 1865. Eri pela 8 óre intre bubuitulu tunuriloru si a piveloru si sunetulu clopoteloru, intre vivate entusiastice de primire sosi Mai. S'a in resiedinti'a regésca din Bud'a. Toti demnitarii, nobilimea si corporatiunile si facura salutarile s'ale omagiale de beneventare prin rostulu principelui pimate si cardinalu Ioane Scitowsky, care esprimá aderinti'a si nepus'a bucuria, care o simte totu locuitoriulu Ungariei pentru parintesc'a acésta cercetare a regelui si monarchului ei.

Maiestatea S'a se indurá a responde in inaltele cuvinte:

Cea mai resoluta vointia a Mea este a multiumi popórele corónei Ungariei catu se póte mai bine. In viitoriulu celu mai de aprópe se va conchiamá diet'a, in care despre o parte voru veni la cunoscentia-Mi dorintiele cele indreptatite ale porporimeii din Ungari'a, ér' din alta parte si dorintiele Mele, dela care se conditionésa pnsatiunea de putere a monarchiei, voru aflá indreptatit'a apretuire, pentrucá se ne potemu apropiá de tient'a, la care nisumu cu totii si care de buna séma va ascurá benele si consolidarea monarchiei.“

La cuvintele „a multiami dupa potintia popórele corónei Mele ungarice si ia finea cuventarii toti cei de facia: elit'a clerului, a nobilimeii, a inteligentiei, a cetatianiloru etc., care implusera sal'a cea mare a resiedintiei din Bud'a, prorupsera in vivate entusiastice. Cavente din gur'a monarchului: „corón'a Ungarica“, diet'a de aprópe, multiumirea dorintieloru, memorarea drepturiloru, increderii si oblegamenteloru reciproce si susutienerea conditiuniloru pusetiunii de putere a imperiului, aceste cuvinte s'au privitu de toti cei de facia cá totitatea ideii fundamentale pentru program'a invoirii si toti sunt de credintia, ca invoirea va urma fara multa greutate. Pe la 1 a visitatu Mai. S'a espusatiunea economica, unde fú primitu de presiedintele cont. Festetics, care presentá si pe Franc. Deák, cu care Mai. S'a inchimbá unele vorbiri si cercetá espusatiunea.

Pe la 4 óre se tienù o dinea cu 50 persóne. La 6 óre incepù Regatta. Mai. S'a veni pe vaporulu „princ. de coróna Rudolf“ si debarcá in logi'a imperatésca decorata pe o carabia statatónia, unde se aflá si presiedintele reuniunii de pluti pe Dunare c Waldstein si privi la prob'a de naumachia séu cursulu in navigare, in care societatea pluti pe Dunare primi primulu premiu de 100 galb., reuniunea nautica Pest-Budana alu 2-lea de 50 scl. ér' pe la 9 óre mersera cu totii la insul'a Margareta, unde fú focu artificialu. Sér'a oetatea éra iluminata. —

„P. Hirnök“ reportésa, ca cancelari'a Ungariei a insarcinatu pe consiliulu locutiintialu alu regatului Ungariei cu lucrarea proiecteloru pentru diet'a: 1. despre defini-

tiv'a regulare a comitateloru, districteloru libere, cetati, dimpreuna cu o lege comunala, 2. regularea lucrariloru publice si rescumpararea loru, 3. spriginirea teatrului si museului nationalu maghiaru, 4. definitiv'a esecutare a reincorporarii partiumuriloru si distr. Cetate de pétra! — Óre romanii cum sau aratatu la acésta primire? —

Bibliografia. Dn. asesoru primariu din Lugosiu Aloysiu de Wladu a pus sub teasou, de sub care va si esi pela finea lui Iuliu, unu opusioru: Originea si biografia, ouventarile dietali, si program'a politico nationale a lui Aloysiu Wladu de Selisco, fostulu deputatu din cerculu alegatoriu alu Diorlentiulu mare din comitatulu Carasiu, la dietele Ungariei in anii 1858/49 si 1861. Domnulu auctoru e cunoscutu natiunii din activitatea si zelulu nationalu, ce l'a desfasuratu cá dep. in dietele tierii Ungariei din anulu 1848/49 si 1861, si n'are lipsa de alta recomandare. — Acestu opusioru alu D. s'ale, va esi in formatu optavu mare, pe chartia frumósa, tiparitu curatu intr'o brosiura de 6—7 cóle tiparite. Pretiulu prenumeratiunii de unu esemplariu este 70 cr. v. a. ér' pentru cei cari dorescu ai avé si portretulu in costumulu nationalu, cum fú infaciosiatu in diet'a din 1861, in optavu mare, fotografatu de artistulu Hess, pretiulu prenum. va fi 1 fl. v. a. D. auctoru invita la prenumeratiune si la concursu catu de numerosu spre a i se sprigini edarea opului acestuia tramitienduse banii pe prenum. celu multu pana la capetulu lunei lui Iuliu a. c. deadreptulu la Lugosiu la auctoru séu prin colectantii din diverse locuri, intre cari Redactiunea acestoru foi primisce insarcinarea respectiva fórte bucurosa si va servi respectiviloru doritori cu tramitarea prenumeratiunii.

12138—1865.

3—3

CONCURSU.

La institutulu politechnicu c. r. din Vien'a au devenitu vacante unu stipendiu de 210 fl. pe anu aplacidatu din fundulu comerciale ardelescu. Spre conferirea stipendiulu acestuia se escrie prin acést'a concursu, cu acelu adausu, cá competitorii cererile loru bine documentate se le substérna pana in 30 Iuniu 1864 prin autoritatile competinti la acestu Guberniu, achidendu cereriloru sale si unu reversu in puterea caruia se obléga, ca in casu ce aru castigá acelu stipendiu, dupa finirea cursulu respectivu voru servi in Ardélu, séu voru plati indereptu stipendiulu. —

Sibiu 15 Maiu 1865.

Dela Guberniulu regescu alu Transilvaniei.

Nr. 61 — 1865.

EDICTU.

Simeonu Romanu gr. cat. din D. S. Martinu parasindusi cu necredintia pre legiuit'a sa muere Maria Macaveiu gr. cat. din Tatarlac'a, acum de 9 ani, si nepotenduse erui, pre unde s'ar tiené, se provóca prin aceste, cá in terminu de unu anu si o di dela datulu de astadi, se se presentése inaintea subsemnatulu oficiu protopopescu, cá asia se se póta incepe procesulu divortiale, urdiendu de catra muieresa sa, ca-ci la din contra, si fara de densulu se voru incepe si continua celea prescrie prin legile matrimoniali. —

Panade 20 Maiu s. n. 1865.

Ioane Ignáth m. p.

2—3

adm. protopop. gr. cat. alu tractulu Biei.

Nr. 62 — 1865.

EDICTU.

An'a Munteanu alu Petru gr. cat. din Lunca, parasindusi cu necredintia pre legiuitulu seu barbatu Ioane Bentia gr. cat. din Lodromanu, acum de 15 ani, si nepotenduse erui, pre unde s'ar tiené, se provóca prin aceste, cá in terminu de unu anu si o di dela datulu de astadi, se se presentése inaintea subsemnatulu oficiu protopopescu, cá asia se se póta incepe procesulu divortiale urdiendu de catra barbatulu seu, ca-ci la din contra, si fara de densa se voru incepe si continua celea prescrie prin legile matrimoniali. —

Panade 20 Maiu 1865.

Ioane Ignáth m. p.

2—3

adm. protopop. gr. cat. alu tractulu Biei.

Pretiurile bucateloru in piati'a Brasiovlui.

(Dupa mesur'a austriaca, din care trei facu doua galete de Ardélu de cate 64 cupe.)

Iuniu 9 n. 1865.

Gráu curatu 6 fl. 42 cr., de midilocu 5 fl. 61 cr., amestecatu 4 fl. 80 cr. —

Secara 4 fl. 2 cr., Papusoiu (cucurusu) 4 fl. 59 cr., Ordiu 3 fl. 81 cr., Ovesu 2 fl. 40 cr., Cartofi — fl. — cr.